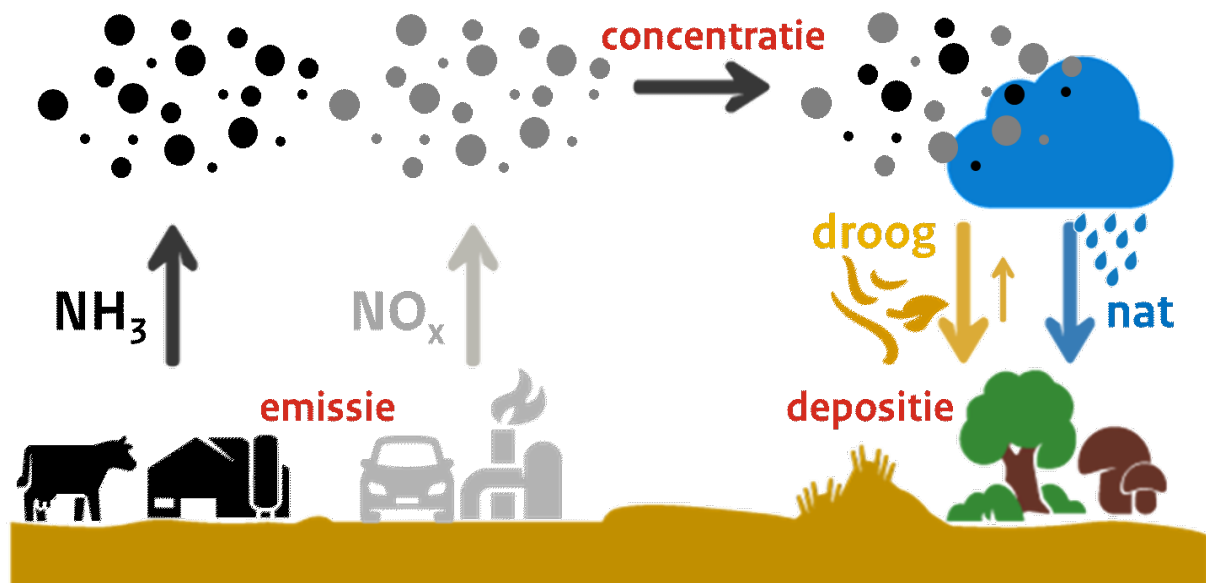

Plan van Aanpak stikstof Zaanstad

Inleiding

In 2015 werd de PAS (Programmatistische Aanpak Stikstof) geïntroduceerd. Het doel van de PAS was de hoeveelheid stikstof terugdringen, de natuur versterken en tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk maken. PAS bood ruimte om vergunningen te verlenen zelfs als dat betekende dat er extra stikstof in de natuur (Natura2000 gebieden) terecht kwam. Maatregelen achteraf zouden de extra stikstofdepositie weer moeten compenseren. Voor de goede orde: waar stikstof gezegd en geschreven wordt in dit kader gaat het niet om enkelvoudig stikstof (N) maar om stikstofoxiden (NO_x) en gebonden stikstof (ammoniak NH₃ en ammonium NH₄). Deze stoffen hebben een verzurend en verrijkend effect op natuurgebieden.

Sinds 29 mei 2019 is de PAS echter niet meer van kracht. De Raad van State deed op die dag uitspraak over de PAS en oordeelde dat een toestemming vooraf niet toegestaan was. Vanaf 29 mei 2019 konden er geen nieuwe vergunningen uitgegeven worden, bestaande vergunningen bleven echter van kracht. Ook een drempelwaarde voor kleine stikstofuitstoot is niet meer van kracht; iedere toename in stikstofuitstoot werd daarmee vergunning plichtig. Ook woningbouwprojecten stoten stikstof uit. In de bouwfase doordat vrachtwagens en ander materieel stikstof uitstoten. Na de bouw, in de gebruiksfase worden verkeersbewegingen van de nieuwe bewoners en evt. gasverbruik berekend, ook dit zorgt voor stikstofuitstoot. In de wetgeving gaat het echter vooral om de depositie van stikstof; alle uitgestoten stikstof komt in de vorm van depositie terug op de bodem. De depositie wordt met AERIUS berekend op basis van vastgestelde data. Type x woning levert gemiddeld y verkeersbewegingen per etmaal. Veel gegevens worden zo in AERIUS ingevoerd waarna berekend wordt wat de depositie is op N2000 gebieden. De gevoeligheid voor stikstof is per gebied anders afhankelijk van het natuurtype en de al bestaande stikstofbelasting is ook per locatie anders. In de realisatiefase (bouwphase) mag nergens in een N2000 gebied meer dan 0,05 mol/ha stikstof aan extra depositie opleveren. Deze drempelwaarde van 0,05 geldt alleen voor tijdelijke depositie. De gebruiksfase (bewoningsfase) moet zelfs op 0,00 blijven. Hoe dichterbij een N2000 gebied hoe groter de kans op een teveel aan stikstofdepositie in dat gebied of die gebieden.

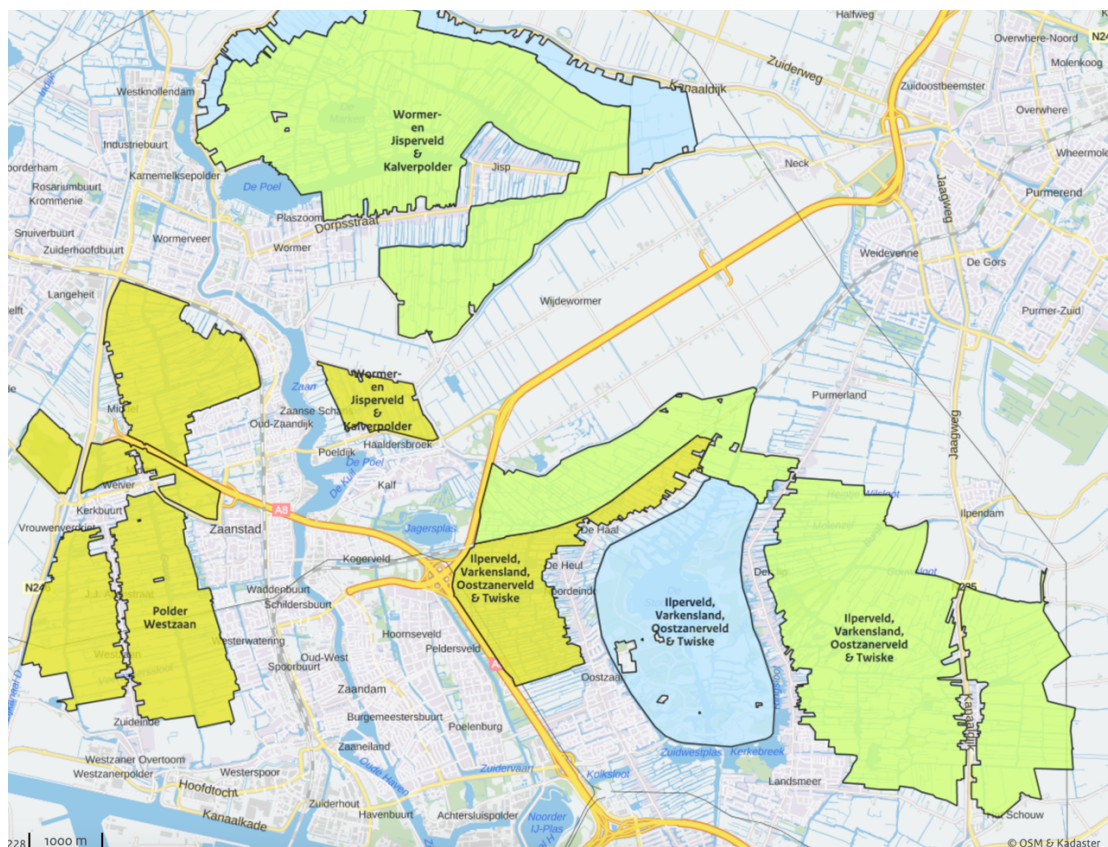

Bron: Website RIVM

Een tijdlijn van de belangrijkste gebeurtenissen sinds 29 mei 2019 op dit dossier is opgenomen als bijlage 1.

De gevolgen voor de natuur

Wat betreft de stikstofproblematiek heeft Zaanstad een bijzonder ongunstige ligging in Nederland. In en direct om Zaanstad liggen 3 stikstofgevoelige Natura2000 gebieden (1, IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, 2, Polder Westzaan en 3, Wormer- en IJsperveld & Kalverpolder). De afstand tussen vrijwel ieder project in Zaanstad en een stikstofgevoelig N2000 gebied is klein en daarmee de depositie relatief hoog. De stikstofgevoeligheid van de N2000 gebieden rondom Zaanstad is hoog. Veel gebiedsdelen hebben een Kritische Depositiewaarde van 714 Mol stikstof per hectare per jaar. Dat betekent dat de gunstige staat van instandhouding van dat natuurdoeltype in gevaar komt als de stikstofdepositie boven die waarde komt. De huidige stikstofbelasting van de N2000 gebieden rondom Zaanstad varieert van ca 1000 Mol/ha tot ruim 1800 Mol/ha. De stikstofnorm is daarmee al fors overschreden. De doelstelling van het Rijk als wetgever en de Provincie als verantwoordelijk voor natuurbeleid is om de depositie op termijn op of onder de Kritische Depositiewaarde te brengen. In sommige gevallen betekent dat dus terug van ruim 1800 Mol/ha naar 714 Mol/ha. De herkomst van de depositie die nu al in de gebieden neerdaalt is heel divers. Ruim 25% van de stikstofdepositie in de Zaanse N2000 gebieden komt uit het buitenland; daar heeft Nederland maar zeer beperkte invloed op. De landbouwsector is ongeveer verantwoordelijk voor 35% van de depositie op de Zaanse N2000 gebieden maar ook zijn er in de regio enkele piekbelasters. Bedrijven als Tata Steel en Schiphol maar ook enkele Zaanse bedrijven zijn grote stikstofuitstoters. Verder zorgt ook wegverkeer en woningen voor een aandeel in dit relatief drukke deel van Nederland. Voor een totaaloverzicht van de herkomst van de stikstof en de (over)belasting met stikstofdepositie voor elk van de 3 Zaanse N2000 gebieden zien bijlage 2. De kritische depositiewaarde van een Zaanse N2000 gebied wordt dus in sommige gevallen met 1100 Mol/ha/jaar overschreden worden; als een woningbouwproject 0,01 Mol/ha/jaar in de gebruiksfase aan stikstofdepositie veroorzaakt moet er voor dat project een oplossing gevonden worden anders kan er geen vergunning verkregen worden.

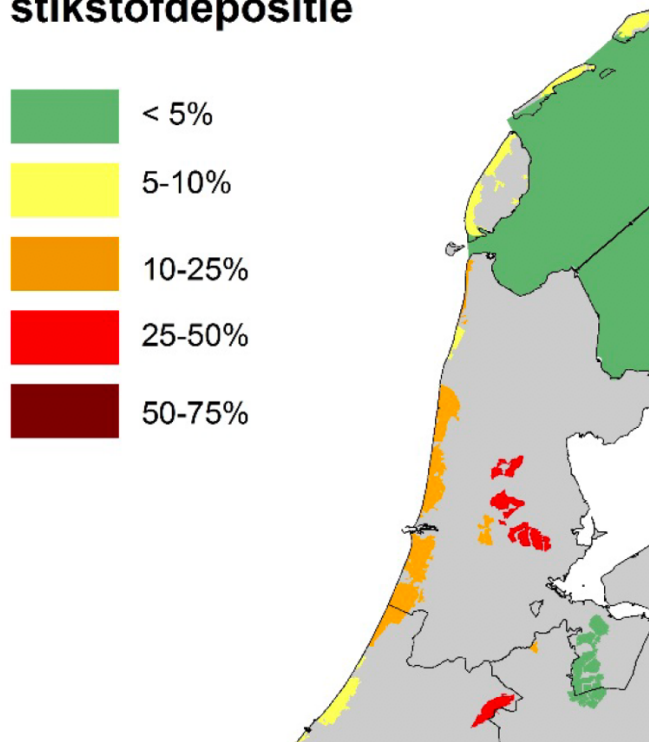

Bron: AERIUS, Ligging Natura2000 gebieden rondom Zaanstad

Gevolgen voor de woningbouw van Zaanstad

Door de bijzondere ligging van Zaanstad en de grote woningbouwbehoefte is de uitdaging enorm. Een groot aantal woningbouwprojecten kan sinds 29 mei 2019 niet zondermeer doorgang vinden. Op alle mogelijke manieren wordt gewerkt aan de stilstand waarin de woningbouw dreigde te raken. Dit vergt veel ambtelijke inzet en kosten voor berekeningen vanuit gespecialiseerde bureaus. Zo moet voortdurend de landelijke en provinciale beleidsregels gemonitord worden; daarin vinden vaak aanvullingen of aanpassingen plaats. Hierin wordt nauw opgetreden en goed samengewerkt met Provincie Noord-Holland, VNG en Ministerie BZK. Ook het sterke juridische karakter en het feit dat er nog nauwelijks jurisprudentie is op dit dossier maakt het erg complex.

Mate van overschrijding stikstofdepositie

Bron: WUR, Inzichten stikstofdepositie op natuur

Vervolgstappen Zaanstad

Het is van groot belang om in de woningbehoefte te kunnen blijven voorzien in Zaanstad naast het verbeteren van de instandhouding van de N2000 gebieden. Daarom wordt er voortdurend op meerdere sporen ingezet op natuurherstel en voor de voortgang van de woningbouwprojecten die sinds 29 mei 2019 stil zijn komen te vallen. Die sporen zijn te categoriseren in: spoor 1, aanpak op projectniveau, spoor 2, Provinciale en gebiedsgerichte aanpak en spoor 3, Landelijke aanpak en lobby. Hieronder zullen deze 3 sporen verder verduidelijkt worden. Door de grote inzet van mensen en middelen lukt het regelmatig om een woningbouwproject uit de impasse te halen. Met de niet aflatende aandacht en inzet op deze sporen is een aantal van de woningbouwprojecten al uit de stikstofimpasse gekregen. Met name de grotere projecten vormen nog een forse uitdaging. Via de genoemde sporen en met lobby en constructief meedenken met landelijke partijen zal Zaanstad blijven inzetten op natuurherstel en t.b.v. de woningbouw in de gemeente.

De 3 sporen van Zaanstad

Op de website van de Provincie Noord-Holland is een stappenschema geplaatst voor het verkrijgen van toestemming voor stikstofuitstoot. Zaanstad hanteert dit stappenschema en tracht ook op andere manieren de woningbouwopgave voor elkaar te krijgen.

Toestemmingverlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten

Aan de hand van onderstaand stappenplan kunt u vaststellen of u vergunningplichtig bent onder de Wet natuurbescherming en welke instrumenten u kunt inzetten om voor een natuurvergunning in aanmerking te komen. Klik voor toelichting op [?](#) of kijk op pagina 2 van deze pdf.

Kijk voor meer informatie op de website van Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord (www.odnhn.nl)

Spoor 1 aanpak op projectniveau.

1. Schoner en gasloos bouwen (bronmaatregelen). Zoals aangegeven moet de depositie op ten hoogste 0,05 in de realisatiefase blijven en 0,00 in de gebruiksfase. Door af te dwingen bij de ontwikkelaar/bouwonderneming dat schone vrachtwagens en ander materieel gebruikt worden en bijvoorbeeld elektrische heftrucks is de depositie in de realisatiefase soms op of onder de 0,05 mol/ha te brengen. Veel woningbouw zal gasloos worden. Vooral kleinere projecten zijn met deze maatregelen op resp. 0,05 en 0,00 mol te houden. Prefab bouw en ook sommige tijdelijke woningen zijn makkelijker te realiseren. Dit omdat de productie van de prefab materialen en de tijdelijke woning veel op de fabriekslocatie van de bouwer gebeurt en niet in Zaanstad. Zo is de bouw en de daarmee gemoeid gaande stikstofuitstoot gedekt door de vergunning van de fabriek en hoeft niet berekend te worden op het woningbouwproject. Dat vermindert de stikstofdepositie op de Zaanse N2000 gebieden. Al dan niet tijdelijke woningen zoals containerwoningen of tiny houses zijn daarmee makkelijker te realiseren. Ook het bouwen met hout en duurzaam/circulair bouwen kan een deel van de oplossing brengen. Er wordt op alle mogelijke manieren gezien of met bronmaatregelen meer woningbouw gerealiseerd kan worden.
2. Intern salderen. Als op de locatie van een woningbouwproject een fabriek, kantoorgebouw, of oude woningen staan is de kans dat er met de stikstofruimte van het oude gebruik van het terrein intern te salderen is. Als bijvoorbeeld een te sluiten fabriek 1 mol stikstofdepositie veroorzaakt dan is daar tot 1 mol aan woningbouw te realiseren. Soms blijft er zelfs stikstofruimte over doordat b.v. de woningbouw maar 0,18 mol depositie veroorzaakt. Ook maatregelen die industrie treft om schoner te gaan produceren worden onderzocht op mogelijkheden voor intern salderen. Met intern salderen is een aantal woningbouwprojecten te realiseren.bv Zaanse Helden, Houthavenkade, Bannehoven.

3. Extern salderen. Als op de woningbouwlocatie geen functie staat die stikstof produceert kan er niet intern gesaldeerd worden. Dit is het geval als het terrein al braakliggend is. Als buiten het plangebied wel een fabriek of andere functie met een stikstofuitstoot gesloopt wordt, stopt of de uitstoot verminderd kan onder voorwaarden die stikstofruimte gebruik worden voor het woningbouwproject. In tegenstelling tot bij intern salderen komt 30% van de stikstofruimte ten gunste van de natuur. De overgebleven 70% kan gebruikt worden om de woningbouw te realiseren. Zaak is wel dat de ontwikkelaar juridisch eigenaar van de stikstofruimte wordt. Ook hier liggen wel enkele kansen voor Zaanstad. Voor meerdere projecten wordt er gezocht naar stikstofruimte om extern te salderen. Ook maatregelen die industrie treft om schoner te gaan produceren worden onderzocht op mogelijkheden voor extern salderen. In een enkel geval wordt onderzocht of de projectbegrenzing verruimd kan worden zodat de aanpassing in de industrie in hetzelfde project als de woningbouw vallen. Daarmee is er sprake geen sprake meer van extern salderen maar van intern salderen en is er meer ruimte beschikbaar. Bovendien hoeft dan geen MER-procedure doorlopen te worden.
4. Faseren (of realiseren wat kan). Omdat de hoogste depositie in het jaar met de hoogste uitstoot maatgevend is kan faseren van een project ook mogelijkheden bieden. Bijvoorbeeld, als voorzien is in de bouw van x aantal woningen in 2021 en de hoogste depositie komt op 0,06 in de realisatiefase dan kan het project vooralsnog niet door. Als de bouw over 2021 en 2022 uitgesmeerd wordt dan komt de hoogste jaarlijkse uitstoot op 0,03 uit en kan het project wel door. Dit geldt alleen voor de realisatiefase. Depositie in de gebruiksfase is met faseren niet op te lossen. Een andere oplossing kan zijn te berekenen wat er wel gerealiseerd kan worden zonder de 0,05 en 0,00 te overschrijden. Als bijvoorbeeld 1000 woningen 1,1 mol depositie veroorzaken dan is het aantal omlaag bij te stellen tot de genoemde 0,05 en 0,00. Voor 1 project in Zaanstad wordt hiermee gerekend op dit moment.
5. Beargumenteren (als dat mogelijk is) dat de extra stikstofdepositie geen significante gevolgen heeft voor de doelen van het N2000 gebied. In theorie is het mogelijk met een Passende beoordeling (ecologische toets) te beargumenteren dat een geringe depositietoename van stikstof geen significante gevolgen heeft op de natuurdoelen van de betreffende N2000 gebieden. Dan moet een bureau dat wel onafhankelijk vaststellen. Er zijn gemeentes die zonder onderzoeken aannemen dat een depositie van 0,05 (ook in de gebruiksfase) nooit significant is en vergunnen daarmee het project. Dit is wel risicovol, een vergunning kan altijd aangevochten worden. Omdat er nog heel weinig jurisprudentie is over deze redenatie kan een rechter ook anders oordelen omdat alle stikstofgevoelige natuurgebieden feitelijk al boven de kritische depositiewaarde zitten.
6. ADC-toets. De ADC-toets is de laatste stap die doorlopen kan worden om toestemming te verkrijgen voor een project. Als uit de passende beoordeling (zie punt hierboven) niet uit te sluiten is dat er significante effecten zijn kan een ADC-toets een laatste mogelijkheid bieden. Voor de ADC-toets uitgevoerd kan worden moeten al een aantal stappen doorlopen zijn. Er moeten al maatregelen genomen zijn om de depositie te verminderen (zie punt 1 van deze lijst), een passende beoordeling moet zijn uitgevoerd en er moet gezocht zijn naar mogelijkheden voor intern en extern salderen. Als deze eerdere stappen onvoldoende hebben opgeleverd, dan kan een ADC-toets worden uitgevoerd. In die toets moet worden beargumenteerd dat er geen alternatieven zijn (geen andere locaties b.v.), dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en er moeten compenserende maatregelen getroffen worden in de betreffende N2000 gebieden waar de stikstofdepositie toeneemt. Een ADC-toets is daarmee tijdrovend en kan niet zonder overleg met de beheerder van de N2000 gebieden, daar moeten immers ook maatregelen getroffen worden.

Spoor 2 Provinciale en gebiedsgerichte aanpak.

7. Stikstofregistratiesysteem (SSRS). Een deel (70%) van de winst op het gebied van stikstof door de snelheidsmaatregel op snelwegen wordt via een SSRS beschikbaar gesteld voor woningbouw en enkele MIRT-projecten. Ook die ruimte wordt berekend met het AERIUS-model. De projecten VVZ Zaandam, Touwslager, Eilanden van Hain, Poelenburg Oost, De Industrieel en Hembrugterrein Noord zijn voor het SSRS aangemeld. De projecten VVZ Zaandam, Touwslager, Eilanden van Hain, en De Industrieel lijken daarmee door te kunnen door benutting van de ruimte in het SSRS. Echter, door de 100 km maatregel op de snelwegen verschuiven sommige verkeersbewegingen zich. Dit heeft tot gevolg dat op een enkele plek de stikstofdepositie juist is toegenomen. De projecten Poelenburg Oost en Hembrugterrein Noord krijgen daarmee zeker geen ruimte uit het SSRS. Mogelijk komt er weer ruimte uit een nieuwe opkoopregeling varkenshouderij, maar dat zal nog wel een tijd onduidelijk blijven.
8. Het omlaag brengen van de snelheid op de N wegen die nu voor een toename in stikstofdepositie zorgen zou een oplossing kunnen bieden. De blokkade in het SSRS op de getroffen projecten zou zo opgeheven kunnen worden. De snelheid op betreffende N wegen verlagen is echter niet zondermeer mogelijk volgens de Provincie, de benodigde wegaanpassingen lijken ons echter niet onoverkoombaar problematisch.
9. Natuurbeleid is jaren geleden gedecentraliseerd van Rijk naar Provincies. De Provincie Noord-Holland is bevoegd gezag als het gaat om de instandhoudingsdoelen van de N2000 gebieden. Om regionaal maatwerk te kunnen leveren wordt per regio gebiedsgerichte aanpak opgezet, de zogenaamde gebiedstafels. Het voornaamste doel van de gebiedstafels is het verlagen van de stikstofdepositie op N2000 gebieden. Mogelijk komt er ook ruimte vrij voor woningbouw. De provincie Noord-Holland gaat voor elk Natura 2000-gebied binnen haar grenzen een gebiedstafel opstarten. Ze heeft daarbij prioriteit gelegd bij de gebieden Kennemerland zuid en Polder Westzaan, omdat in deze gebieden de grootste knelpunten liggen met de bouwopgave. Bronmaatregelen met effect op deze twee gebieden, zullen ook een positief effect hebben op de andere gebieden binnen de provincie. Begin juli heeft de eerste gebiedstafel van Polder Westzaan plaatsgevonden. Zaanstad heeft bij de eerste bijeenkomst van de gebiedstafel Polder Westzaan een 7-tal voorstellen gedaan die daar zullen worden besproken. De sporen betreffen: industrie, toekomst Polder Westzaan, snelheid N wegen, saneringen agrarische bedrijven, emissieloos varen, milieuzones en schoon bouwen. Veel van die voorstellen passen bij de in dit stuk beschreven sporen. Een uitgebreider overzicht van de genoemde 7 punten zijn in de bijlagen te vinden.
10. Regionale ADC-toets. Provincie Noord-Holland en het Ministerie BZK zijn gestart met een regionale ADC-toets. Daarbij wordt de woningbouwopgave van een grotere regio bekeken en voor die hele opgave een spoor belopen als onder een ADC-toets per project. Met een regionale ADC-toets hoeft er niet per project beoordeeld te worden en kunnen projecten niet in theorie elkaars alternatieven vormen volgens de ADC-toets. In de regio Haaglanden is hier eerder ervaring mee opgedaan. Projecten die om andere redenen al doorgang kunnen krijgen kunnen uit het traject van de regionale ADC-toets gehaald worden. In NH gaat het om Zaanstreek-Waterland. Zaanstad neemt actief deel aan dit project.

Spoor 3 Landelijke aanpak en lobby

Het Rijk is sinds 29 mei 2019 bezig met het oplossen van de stikstofproblematiek. In de eerste periode werd er vooral advies ingewonnen, maar inmiddels worden de eerste maatregelen genomen. Ook worden er financiële middelen beschikbaar gesteld. Een deel van die financiële middelen is gericht op langere termijn in samenwerking tussen provincie en rijk maar een deel kan ons helpen op kortere termijn. In de contacten met landelijke partijen als Ministerie van BZK en VNG richt Zaanstad zich op:

11. Zaanstad heeft MRA-projecten ingediend voor een financiële bijdrage uit de bouwimpuls. De gebieden Zaanstad centrum en Zaanstad Kogeveld zijn hiervoor ingediend. Daarnaast is er een aparte stikstofaanvraag gedaan voor een Zaanstad brede aanpak. Deze laatste aanvraag is gedaan uit strategische overwegingen; een groot deel van de oplossingen zijn immers niet op gebiedsniveau te organiseren maar een brede aanpak kan meerder projecten verder brengen en de stikstofdepositie op natuur verminderen.
12. Legaliseren oude meldingen. Onder de PAS die voor 29 mei 2019 van kracht was konden geringe toename in stikstofdepositie afgedaan worden met een melding. Voor enkele woningbouwprojecten in Zaanstad is een dergelijke melding gedaan. Na de uitspraak van de RvS zijn de meldingen niet meer mogelijk. De minister zoekt nu naar mogelijkheden om de al gedane meldingen alsnog toestemming te kunnen verlenen. Daar moet dan andere stikstofruimte tegenover staan, die stikstofruimte moet dus ergens vandaan komen. De minister moet waarschijnlijk veebedrijven opkopen om die ruimte waar te kunnen maken. Dit zou een langdurig en onzeker traject kunnen zijn maar kan uiteindelijk misschien een enkel project in Zaanstad verder helpen. Bv Hembrugterrein,
13. Binnen VNG verband werkt Zaanstad mee aan de landelijke regelgeving voor bijvoorbeeld salderen en verleasen van stikstofruimte. Mede hierdoor kan steeds aandacht gevraagd worden voor een landelijke aanpak met het oog op het in voortgang brengen en houden van de woningbouw.
14. Bij het Ministerie van BZK wordt voortdurend aandacht gevraagd voor enkele knelpunten rondom de woningbouw van Zaanstad en het natuurherstel. Een aantal punten zouden door BZK met LNV kunnen worden opgepakt. Ook die lobby kent een heel aantal speerpunten die in hoofdlijnen de volgende onderwerpen behandelen:
 - Meer druk op piekbelasters (bedrijven met een hoge stikstofuitstoot).
 - Een snelle start met de opkoopregeling veehouderij om belasting op natuurgebieden te verkleinen.
 - Een snelle afhandeling van het legaliseren van al eerdere gedane meldingen.
 - Het invoeren van een drempelwaarde voor de ontwikkeling van woningbouw (conform advies Remkes).
 - Een snelle doorontwikkeling van AERIUS zodat de berekeningen inzichtelijker en realistischer worden.
 - Het probleem van de overbelaste N2000 gebieden rondom Zaanstad na de 100 km maatregel zou door het Rijk opgelost moeten worden.
 - Het versneld doorvoeren van de afschaffing van de MER-plicht bij een passende beoordeling.
 - Ook een bijdrage in de vele extra kosten die Zaanstad moet maken voor veel extra onderzoeken en berekeningen zou passend zijn.

Hierbij moeten wij ons realiseren dat onderdelen van de 3 sporen soms solistisch plaats vinden maar dat er ook een overlap kan zijn tussen de sporen. Zoals eerder aangegeven is het een grote en tijdrovende puzzel om alle projecten doorgang te laten krijgen. Voor een aantal projecten is die puzzel zelfs zo complex dat alle hierboven genoemde sporen bekeken worden. Met name de projecten: Hembrugterrein, Poelenburg en Verkadebuurt vormen een grote uitdaging. Ook andere projecten vormen een uitdaging, maar vaak is die wat minder groot. Nog lang niet alle projecten zijn op dit moment berekend op stikstofuitstoot, mogelijk komen er nog meer locaties bij die zeer problematisch zijn. Zoals gemeld treedt Zaanstad veelvuldig in overleg met Provincie Noord-Holland, VNG en Min BZK op dit dossier, die samenwerking is goed te noemen.

BIJLAGE 1, tijdlijn stikstof

Een tijdlijn van belangrijke gebeurtenissen gegeven.

- 29 mei 2019, RvS doet uitspraak: PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) mag niet meer worden gebruikt om toestemming te geven voor activiteiten die mogelijk schadelijke effecten hebben op stikstofgevoelige Natura2000 gebieden.
- 25 september 2019, Adviescollege Remkes presenteert eerste advies (voor de korte termijn) "Niet alles kan". Hierin werd o.a. geadviseerd de snelheid op snelwegen te verlagen om de stikstofuitstoot te verminderen.
- 13 november 2019, Het kabinet kondigt een aantal maatregelen af om de stikstofproblematiek op te lossen en de natuur te herstellen. Door de maximumsnelheid op autosnelwegen te verlagen naar 100 km/u, de ammoniakuitstoot via veevoer te verlagen en de warme saneringsregel voor varkenshouderij, daalt op korte termijn de neerslag van stikstof in de natuur. Hiermee moet stikstofruimte voor de realisatie van 75.000 woningen in 2020 en zeven MIRT-projecten ontstaan.
- December 2019, start met gebiedsgerichte aanpak stikstof. De herkomst van stikstofdepositie verschilt flink per gebied. Dat vraagt om maatwerk. Maatregelen moeten slim en gericht ingezet worden. In de gebiedsgerichte aanpak kan dit maatwerk worden geleverd.
- 10 december 2019, Beleidsregels voor intern en extern salderen worden van kracht. Als voor b.v. woningbouw stikstofruimte nodig is kan die verkregen worden met:
 - intern salderen, als een functie met stikstofuitstoot (woningen of industrie b.v.) plaats maakt (binnen hetzelfde plangebied) voor woningbouw.
 - Extern salderen, als een fabriek in de buurt van een woningbouwlocatie stopt is 70% van de vergunde en gebruikte stikstofruimte te gebruiken t.b.v. de woningbouwlocatie. Extern salderen met agrarische bedrijven i.c.m. dier- en fosfaatrechten is niet mogelijk). Provincies moeten extern salderen als mogelijkheid wel openstellen.
- 19 december, Adviescollege Remkes komt met advies "beweiden en bemesten".
- 14 januari 2020, Adviescollege Remkes presenteert advies over luchtvaart.
- 7 februari 2020, Kamer kondigt landbouwmaatregelen aan om de stikstofuitstoot van de agrarische sector te verminderen. Voor boeren die willen blijven komt 172 miljoen euro beschikbaar voor innovatie en verduurzaming van stallen. Verder werkt het kabinet aan een omschakelfonds voor boeren die willen omschakelen naar kringlooplandbouw. Ook faciliteert het Rijk extensivering van veehouderijen rondom Natura 2000-gebieden. Het kabinet stelt daarnaast 350 miljoen euro beschikbaar voor gerichte opkoop van veehouderijen, voor boeren die zelf aangeven te willen stoppen. Ook komt extra geld beschikbaar voor de sanering varkenshouderij.
- 16 maart 2020, verlaagde snelheid op snelwegen treedt in werking.
- 24 maart 2020, het Stikstofregistratiesysteem (SSRS) wordt opengesteld. 70% van de berekende verlaging van stikstofdepositie door de verlaging van de snelheid op snelwegen wordt in het SSRS gestopt. Woningbouwprojecten en enkele MIRT projecten kunnen een aanvraag doen uit het SSRS. Dit heeft zowel positieve als negatieve consequenties voor Zaanstad.
- 24 april 2020, het kabinet komt met een breed investeringspakket om in de periode tot 2030 de natuur te herstellen en de neerslag van stikstof te verminderen.
- 6 mei 2020, Voorstel van Minister Schouten om met veevoermaatregelen de stikstofuitstoot te reduceren. Een deel van de evt stikstofruimte zou het SSRS weer kunnen vullen.
- 8 juni 2020, Adviescollege Remkes komt met eindadvies voor de lange termijn "Niet alles kan overal"
- 15 juni 2020, adviescollege Hordijk komt met eindadvies "Meer meten, robuuster rekenen".

Een uitgebreidere tijdlijn met achterliggende stukken is te vinden op: <https://www.aanpakstikstof.nl/achtergrond/tijdlijn>

BIJLAGE 2, overzicht herkomst stikstofdepositie, Bron AERIUS 2018.

Gebied	Sector	Depositie	%	Oppervlakte relevante habitats (ha)	Oppervlakte overschreden habitats (ha)	Laagste KDW	Gemiddelde overschrijding	Hoogste overschrijding
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	Industrie, Energie en Raffinaderijen	58	6 %	17,1	16	714	374	768
	Wegverkeer	86	9 %					
	Scheepvaart	51	5 %					
	Verkeer overig	20	2 %					
	Landbouw	330	33 %					
	Handel, diensten, overheid en bouw	10	1 %					
	Consumenten	83	8 %					
	Buitenland	312	31 %					
	Ammoniak uit zee	47	5 %					
	Meetcorrectie	88						
Totaal Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder		1085	100 %					
Polder Westzaan	Industrie, Energie en Raffinaderijen	59	5 %	42,5	19,1	714	465	1246
	Wegverkeer	114	10 %					
	Scheepvaart	60	5 %					
	Verkeer overig	24	2 %					
	Landbouw	410	35 %					
	Handel, diensten, overheid en bouw	12	1 %					
	Consumenten	99	9 %					
	Buitenland	329	28 %					
	Ammoniak uit zee	55	5 %					
	Meetcorrectie	92						
Totaal Polder Westzaan		1254	100 %					
IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	Industrie, Energie en Raffinaderijen	48	4 %	88	67,3	714	455	882
	Wegverkeer	115	11 %					
	Scheepvaart	58	5 %					
	Verkeer overig	24	2 %					
	Landbouw	377	35 %					
	Handel, diensten, overheid en bouw	13	1 %					
	Consumenten	89	8 %					
	Buitenland	324	30 %					
	Ammoniak uit zee	40	4 %					
	Meetcorrectie	88						
Totaal IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske		1176	100 %					

BIJLAGE 3, 7 punten Gebiedstafel Polder Westzaan

Punt 1: Industrie

De industrie levert als sector substantieel bij aan de stikstofdepositie op Polder Westzaan. Zaanstad ziet verschillende mogelijkheden om deze bijdrage te verkleinen.

- Onder de Zaanse Industrieagenda is Zaanstad samen met de industrie bezig met plannen om de CO₂-uitstoot te verminderen en te stoppen aardgas te gebruiken als energiebron. Met deze plannen kan ook stikstofwinst bereikt worden. Zaak is hier duidelijk op te sturen en waar mogelijk financieel bij te dragen, aangezien de industrie zelf heeft aangegeven de handen vol te hebben aan de CO₂-opgave en zich niet te kunnen committeren aan het koppelen hieraan van de stikstofopgave. Daarnaast moet duidelijk worden of er extern gesaldeerd mag worden met de stikstofwinst bij bedrijven t.b.v. woningbouw.
- In beeld brengen welke bedrijven al voldoen aan BBT (best beschikbare techniek) en welke nog niet. Bedrijven die hier nog niet aan voldoen, helpen om hier versneld aan te voldoen. Daarnaast is een wens om bedrijven financieel tegemoet te komen om BBT-plus te realiseren, omdat dit naast winst voor de natuur, ook nieuwe ontwikkelruimte genereert. Hierbij gaan we er van uit dat er met de stikstofwinst gesaldeerd kan worden. Er liggen nog vragen op het gebied van staatssteun.
- Een eerste berekening laat zien dat er naast het primaire productieproces, ook andere stikstofbronnen zijn bij de grote bedrijven. Bijvoorbeeld de bevoorrading en transport, en heftrucks die op het terrein zelf worden ingezet. Vooral nog levert dit geen grote getallen op, maar het gemiddelde woningbouwproject heeft ook maar weinig stikstofruimte nodig. Deze optie zou daarom nader moeten worden onderzocht.

Punt 2: Een duurzame toekomst voor Polder Westzaan

In Polder Westzaan komt het stikstofdossier samen met al langer lopende andere opgaven, en er liggen meekoppelkansen. We denken daarbij specifiek aan het realiseren van het Natuur Netwerk Nederland, het realiseren van verbrakking in het kader van de Natura 2000 doelstelling, het vergroten van de mogelijkheden voor recreatie, het realiseren van klimaatadaptieve maatregelen, het tegengaan van bodemdaling en het verminderen van CO₂ uitstoot. Mogelijk kan het stikstofdossier een aanjager zijn voor die andere dossiers. Een centrale vraag daarin is de toekomst voor de agrarische sector in het gebied, met speciale aandacht voor natuur- en landschapsbeheer. Om het gesprek over de toekomst van Polder Westzaan vorm te geven neemt Zaanstad het initiatief om een inspirerend ruimtelijk ontwerp te laten opstellen.

In het Guisveld (noordelijk deel van Polder Westzaan) lijkt al te worden geëxperimenteerd met verbrakking. Uit metingen tijdens dat onderzoek blijkt dat er minder stikstof en methaan uit het veen zelf vrijkomt in brakke omstandigheden dan onder zoete omstandigheden. Samen met Provincie Noord-Holland en agrariërs/gebruikers van het gebied kan ook gekeken worden naar vernatting van het veen (bijvoorbeeld peilverhoging in de onderbemalingen). Beide aspecten vanuit natuur en landschap zouden nader moeten worden onderzocht en doorgerekend om te zien of dit daadwerkelijk leidt tot vermindering van de stikstofdepositie. Zo ja, dan is de vraag hoe groot dit stikstofeffect is en of er mogelijkheden zijn voor extern salderen. Mogelijk zijn dit soort maatregelen geclassificeerd als natuurherstelmaatregelen en komen die geheel ten bate aan de natuur.

Punt 3: Snelheidsverlaging op wegen

We hebben met interesse kennisgenomen van het door de provincie uitgevoerde onderzoek naar snelheidsverlaging op provinciale wegen. Graag gaat Zaanstad het gesprek aan met de Provincie over het tijdspad voor de twee wegdelen in Zaanstad die positief en kansrijk uit het onderzoek naar voren kwamen. Daarnaast verzoeken we om een heroverweging voor de N246, voor het gedeelte tussen de A8 en Wormerveer. Het onderzoek stelt dat een snelheidsverlaging daar niet 'geloofwaardig' kan worden doorgevoerd. Een snelheidsverlaging op dit weggedeelte lijkt wel substantieel bij te dragen aan een verkleining van de stikstofdepositie. We vragen daarom om dit weggedeelte nogmaals te overwegen en te bezien welke maatregelen nodig zijn om hier wel geloofwaardig een snelheidsverlaging te realiseren?

Punt 4: Stikstofsanering agrarische bedrijven

Ook in Zaanstad draagt de agrarische sector substantieel bij aan de stikstofdepositie. Het eindadvies van de commissie Remkes geeft de sector diverse mogelijkheden om deze bijdrage te verkleinen, zonder de veestapel zelf te hoeven verkleinen.

- Voor de bedrijven die door willen gaan (bijvoorbeeld in Assendelft) moet duidelijk worden welke maatregelen daar genomen kunnen worden om de stikstofdepositie te verkleinen.
- Met de agrariërs in Polder Westzaan moet worden doorgepraat in het kader van het tweede punt van deze notitie. Op welke manier hebben zij een duurzame toekomst in Polder Westzaan?
- Graag krijgen wij inzicht in de effecten van de agrarische bedrijven die zelf hebben aangegeven te willen stoppen. Op dit moment kan hier niet extern mee gesaldeerd worden. We vernemen graag wanneer dit naar verwachting wel het geval zal zijn.

Punt 5: In Polder Westzaan alleen nog emissieloos aangedreven recreatievaart toestaan

Er vindt met name zomers veel recreatievaart plaats in Polder Westzaan, waarvan vermoedelijk een groot deel met brandstofmotoren. Met name van 2-takt motoren is bekend dat deze veel stikstof en andere luchtvervuilende stoffen uitstoten. In veel natuurgebieden, zoals het Twiske, zijn brandstofmotoren niet toegestaan. Punt van onderzoek is of het effect van een dergelijke regel berekend kan worden en in welke orde van grootte dit valt.

Punt 6: Onderzoeken milieuzones in woonwijken

Veel woningbouwprojecten hebben een klein stikstofeffect in de gebruiksfase. Aangezien we gasloos bouwen, wordt dit effect veroorzaakt door de verkeersbewegingen. Voor het project Oostzijderpark heeft Zaanstad onderzocht of er eisen gesteld kunnen worden in het bestemmingsplan, de vergunning en bij de verkoop van de woningen, om ervoor te zorgen dat er alleen schone auto's komen te rijden. De verschillende onderzochte opties zijn juridisch moeilijk houdbaar. Een optie zou kunnen zijn om een milieuzone in te stellen. Dit lijkt het best haalbaar voor een specifieke wijk en zal nader onderzocht moeten worden.

Punt 7: Schoon bouwen

Voor projecten waarbij het stikstofeffect optreedt in de bouwfase, liggen kansen bij het stellen van eisen aan de manier van bouwen. Bijvoorbeeld zoveel mogelijk prefab, elektrische machines of alleen zeer schone diesels, houtbouw, circulaire bouw etc.

Ondanks dat bedrijven steeds meer gebruik maken van stage 4 materieel, heeft dit "schoon bouwen" nog onvoldoende aandacht. Hoe kunnen we dit gezamenlijk beter stimuleren? Daarnaast is een overweging om een gezamenlijk regionaal overslagpunt voor bouwmaterialen te realiseren.